

AL-TERMIZIYNING ILMIY MEROSI VA UNING TARBIYAVIY AHAMIYATI

Homidova Sarvinoz

Mutalova Madina

*University of management and future technologies
universiteti, S01-23P/S Guruh talabalari*

Annotatsiya: Mazkur maqolada buyuk muhaddis va islom olimi Imom Abu Iso Muhammad at-Termiziyning ilmiy merosi, uning hadis ilmidagi o'rni hamda asarlarining tarbiyaviy ahamiyati keng yoritilgan. Al-Termiziyning asosiy asarlari, xususan, "Al-Jome' as-Sahih" kitobining mazmuni va undagi axloqiy-tarbiyaviy g'oyalar tahlil qilingan. Shuningdek, olim merosining zamonaviy ta'lim va tarbiya jarayonidagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Al-Termiziy, hadis ilmi, ilmiy meros, tarbiya, axloq, islom ma'rifati

Kirish

Islom sivilizatsiyasi rivojida buyuk allomalarning o'rni beqiyosdir. Ana shunday ulug' zotlardan biri Imom Abu Iso Muhammad at-Termiziy bo'lib, u hadis ilmining yirik namoyandalaridan hisoblanadi. Uning ilmiy faoliyati nafaqat diniy bilimlarni jamlash, balki insonni axloqiy jihatdan kamol toptirishga xizmat qilgan.

Al-Termiziyning ilmiy merosi bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan bo'lib, yosh avlodni ma'naviy-axloqiy ruhda tarbiyalashda muhim manba hisoblanadi.

Al-Termiziyning hayoti va ilmiy faoliyati

Imom at-Termiziy hijriy 209-yilda (milodiy IX asr) Termiz yaqinida tug'ilgan. U yoshlik chog'idanoq ilmga katta qiziqish bildirgan va hadis ilmini chuqur o'rganishga kirishgan.

Al-Termiziy o'z davrining mashhur muhaddislari bilan muloqotda bo'lib, ilmiy safarlar orqali boy bilim va tajriba to'plagan. U hadislarni to'plash, tasniflash va ularning ishonchliligini aniqlashda o'ziga xos uslub yaratgan.

Al-Termiziyning ilmiy merosi va asosiy asarlari

Al-Termiziyning eng mashhur asari — "Al-Jome' as-Sahih" bo'lib, u islom dunyosida eng ishonchli hadis to'plamlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Ushbu asar fiqh, axloq, ibodat va muomala masalalarini qamrab oladi.

Shuningdek, uning boshqa asarlarida hadis ilmining nazariy asoslari, roviylar haqida ma'lumotlar va ilmiy tahlillar berilgan. Bu meros islom ilmlarining rivojiga katta hissa qo'shgan.

Hadislarning tarbiyaviy mazmuni

Al-Termiziy keltirgan hadislar insonni komil shaxs qilib tarbiyalashga qaratilgan. Ularda halollik, adolat, sabr-toqat, mehr-oqibat kabi axloqiy fazilatlar targ'ib qilinadi.

Hadislar orqali insonning jamiyatdagi o'rni, boshqalar bilan munosabatlari va ijtimoiy mas'uliyati yoritiladi. Bu jihatlar Al-Termiziy merosining tarbiyaviy ahamiyatini yanada oshiradi.

Al-Termiziy merosida ilm va tarbiya uyg'unligi

Al-Termiziy ilmni faqat bilim olish vositasi sifatida emas, balki tarbiya va axloqni shakllantiruvchi kuch deb bilgan. Uning asarlarida ilmi bo'lish bilan birga, odobli va kamtar bo'lish g'oyasi ilgari suriladi.

Bu yondashuv yoshlarni nafaqat bilimli, balki jamiyatga foydali, ma'naviy yetuk shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'limda Al-Termiziy merosining ahamiyati

Bugungi kunda Al-Termiziy merosi zamonaviy ta'lim va tarbiya jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Uning hadislarida ilgari surilgan axloqiy g'oyalar yoshlarni milliy va diniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashga yordam beradi.

Shuningdek, Al-Termiziy merosi ekstremizm va ma'naviy bo'shliqning oldini olishda ham muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Al-Termiziyning ilmiy merosi islom ilmlari rivojida beqiyos ahamiyatga ega. Uning asarlarida jamlangan hadislar nafaqat diniy, balki tarbiyaviy jihatdan ham yuksak qadriyat hisoblanadi.

Bugungi kunda ushbu boy merosdan samarali foydalanish yosh avlodni axloqiy yetuk, ilmi va ijtimoiy mas'uliyatli shaxslar etib tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.